



## בגיליון השבוע

זמן קיץ? בין הזמנים? הדרכה לתלמידים הנבוכים // אלו מטמונים ניתן למצוא במצבנו המיוחד? // הסוד להצלחה דווקא בזמן זה // הזדמנויות שלא יחזרו - אם רק נתבונן לאור המאורע ההיסטורי של אי פתיחת 'זמן קיץ' כרגיל במוסדות התורה, ייחדנו את הנושא המרכזי בגיליון להדרכה והכוונה בנושא חשוב זה.



## תורת חסד

הגאון רבי גבריאל יוסף לוי שליט"א  
ראש ישיבת "באר התורה" ונשיא הגמ"ח

## צורת העבודה בזמן קיץ הבא עלינו לטובה



מאמר זה מיועד לרבבות תלמידי הישיבות והכוללים שבכל מקום. בוודאי, למרבית הקוראים יש כעת בניס החובשים בדרך כלל את ספסלי הישיבות, ועתה נמצאים בעל כורחם בבתיים; חלק מן הקוראים רגיל בימים אלו לכבוש בסערה את ספסלי הכוללים, ועתה ספון בביתו ומנסה להתחיל את הזמן בסלון הבית.

### האם אנו בזמן קיץ רגיל?

הנושא במאמר זה, הוא דבר שעשרות אלפים ואולי מאות אלפים בני הישיבות ואברכי הכוללים מתחבטים. בדרך כלל ישנה חלוקה חדה בין הזמן ל'בין הזמנים': 'בזמן' נמצאים בבית, ו'בין הזמנים' נמצאים בישיבה, בכולל. אבל בתקופה זו לצערנו היכלי בית המדרש עדיין סגורים, ואזי עולה השאלה האם - זהו 'זמן' ממש או 'בין הזמנים' מחוזק? האם צריך לנהוג במנהגי הזמן, או להשאר במתכונת 'בין הזמנים' ולהתחזק מעט?

דבר ברור מעל לכל ספק, שהזמנים שנקבעו במסורת בעולם הישיבות ממשיכים להיות - ניסן זה בין הזמנים ואייר זה זמן, אבל צריך לעשות קצת סדר בעניין זה, אנחנו הולכים לזמן קיץ שלא היה כדוגמתו וצריך לו מתכונת חדשה, וכיון שכל דבר אם יודעים מראש את מתכונתו יודעים לנצלו כדבעי, לכן חשוב מאד לעשות בזה סדר. זו בעיה של רבבות לומדי התורה גם המופלגים שבהם, דיבר איתי בוגר של ישיבת באר התורה הגר בליקווד, שגם שם אלפי האברכים פתחו את הזמן בטלפונים, ושאלתו היתה כיצד לעשות זאת.



זה מאד חשוב לחדד את הדברים ולהעמידם על

### המשך בעמוד הבא

אנחנו עומדים בתחילת זמן קיץ הבא עלינו לטובה. השבוע התחילו בני הישיבות את זמן קיץ בביתם, תוך תקווה שבמהרה יוכלו לחזור יחד לבית המדרש, כשבנתיים כל אחד פותח ישיבה בביתו. למעשה, כל ישיבה פתחה 'רשת סניפים' בכל בתי תלמידיה, איש איש במקומו.

תמיד אנחנו מזכירים את דברי הרבינו יונה בשערי העבודה שאומר שהשער הראשון בעבודת ה' הוא שידע האדם את מעלתו ומעלת אבותיו, ועל כן חשוב לדעת מעלת בני הישיבות בבין הזמנים. שמחתי לשמוע על הרבה תלמידים, שניצלו את בין הזמנים הזה כמו שצריך. אחד התלמידים אמר לי שדווקא בבין הזמנים הזה היה לו ארבע חברות, כיון שלא צריכים להגיע מעיר אחרת לאותו

בית מדרש, אלא הכל נעשה דרך הטלפון, ובזכות זה היו לו ארבע קביעות מידי יום. גם ברוך ה' שומעים דברים מההורים שהבחורים שומרים על רמתם הרוחנית גם במתכונת הכל כך שונה ומורכבת.

תגובות והערות על המדורים השונים יתקבלו בברכה בדוא"ל

Alon@hagmach.org.il | או 6428158@gmail.com | או בפקס 02-6428158

מכתבים מובחרים יפורסמו בל"ג (ניתן בעילום שם)

יו"ל ע"י הגמ"ח המרכזי | עורך: הרב יעקב גולדשמידט | כותבים ומשתתפים: הרה"ג ר' יצחק אייזיק וינברג, הרב פנחס אריה רוזנטל, הרב יעקב סירוטה, הרה"ג ר' אשר וסרמן | עיצוב גרפי: ר.ק. | לפניית לועדה הרוחנית: הרה"ג ר' חיים כהנא 5610681@gmail.com

בשלב הראשון שהצרת באה להביא עלינו טובה להביא לנו מטמונים, נא עיינו בזה והתבוננו.

**צריך לדעת למצוא את הדברים הטובים בכל צרה שבאה**

יכול אדם לומר: הקב"ה זרק אותי מהבית מדרש, מהבית כנסת, אני לא יכול ללמוד עם חברותא, לא יכול להתפלל בציבור, הקב"ה מואס בי, כמצורע שאין ראוי לבוא בקהל, ולהתייאש. אסור שנחשוב כך, אלא אדרבה הקב"ה אומר לנו, תקנו מעשיכם, יש כאן מטמונים, יש כאן אוצרות, תתקן את מה שצריך לתקן ותראה כמה מטמונים יש כאן, לא של כסף וזהב אלא מטמונים של עליה והתקדמות ותיקון כל דבר הצריך תיקון. אם תקיים את חובתך לשבור את הבית - תגלה את המטמונים.

בכל עונש יש את הפתח לתיקון, כך היה גם בחטא אדם הראשון, שמחמתו הגיע יצר הרע שאמרו עליו במדרש 'והנה טוב מאד', כך היה בחטא העגל שמחמתו נעשה שכחת התורה שמחמת זה אדם עמל בתורה ולא עוזב אותה, כך היה בחטא המרגלים שמחמתו היו עוד 40 שנה סביב המשכן, כל היום סביב למשה ואהרן לכהנים והלווים, דור דעה. וכך בכל צרה שהקב"ה מביא, והדברים ארוכים.

אם העונש בא עלינו מחמת חטאי הדיבור, ותיקנו אותו, זה מטמון אדיר. אם העונש בא עלינו מחמת גאוה והשפלנו את עצמינו זה הוא מטמון אדיר. בדרשות הר"ן אומר שאחרי שאדם ישוב בתשובה הוא יראה שגם היסורים שבאו על החטא היו לתועלת. וכך גם כן עם זמן קיץ הבא עלינו לטובה, כדלהלן.



**ימים אלו במהותם הם 'זמן'**

ועתה ניגש לגופו של ענין. ראשית צריך להגדיר את הדברים היטב. אנשים מבולבלים, לא יודעים האם זהו 'זמן' ממש, האם זהו זמן של כלאים שטענז, נמצאים בבית מתפללים שלא בישיבה - אז זה לא זמן, שומעים שיעורים בטלפון חברותות בטלפון - זה כן זמן, אז מה יש כאן, מה ההגדרה? האם לעמול בכל הכח להגיע ללימוד בכמות ואיכות של 'זמן', או שמחמת שהדבר לא כל כך אפשרי, אז להכיר במציאות ולשאוף רק להמשך "בין הזמנים" עם תוספת חיזוק, מה ההגדרה?

התשובה, צריך לדעת דבר ברור, זהו זמן קיץ! זמן של עליה, הכנה לקבלת התורה, זמן קיץ של ממש. **המהות** של ימים אלו זה ימים של 'הזמן', עם כל השטייגען.

מתכונתם. נקווה לה' שזה יעזור לכל אחד מכולנו לנצל את זמן קיץ הזה בצורה הנכונה והטובה. נקווה ונייחל ששערי בתי המדרשות ייפתחו במהרה מחדש, ויבורכו העמלים בדבר למצוא פתרונות שיאפשרו זאת תוך הקפדה על מצוות "ונשמרתם".



ברור מעל לכל ספק שיש עכשיו חרון אף בעולם, אבל יש יסוד גדול - שגם כשהקב"ה מייסר אותנו ולא נותן לנו את המתכונת הרגילה שלנו, אם נדע לקבל העונש כמו שצריך אז יהיה בזה בחינת 'מעז יצא מתוק'. הקב"ה אוהב אותנו, ומתוך כל צרה יבואו דברים טובים ומועילים.

**בכל צרעת יש 'מטמונים'**

מה יותר מתאים מפרשת השבוע שעבר שעסקה בצרעת. צרעת זה עונש, היא באה על עבירה, על כמה וכמה סוגי עבירות, אבל גם מעונש זה צריכים להגיע למעלות טובות. דבר ראשון כתוב בספורנו (סוף פרשת תזריע), שנגע הצרעת הוא רק כשבני ישראל היו במעלתם, משום שנגע זה בא בחמלת ה' על שומרי מצוותיו שבנטותם מן הדרך יעיר אזנם ביסורין, וזהו כדי שנתעורר; הקב"ה אוהב אותנו ולכן הוא מביא לנו יסורים, הוא רוצה שנטיב את דרכינו. ואז יחזיר אותנו למתכונת הרגילה. הקב"ה בחמלתו עלינו בא לעורר אותנו במגיפת הקורונה לתקן דברים, שאנחנו צריכים לתקן, ואם נתקן את הדברים הצריכים תיקון, הרי שהועילה לנו המגיפה מאד מאד, נצא ממנה מחוזקים.

הנה דרשו חז"ל מהלשון '**ונתתי** נגע צרעת בבית ארץ אחוזתכם', דיש בצרעת הבתים 'מתנה', שהאמורים החביאו את הכסף בתוך כתלי הבתים, וכשאדם שובר את ביתו מחמת נגעים הוא מוצא את האוצרות הללו. והדבר צריך ביאור! והרי צרעת זה עונש על עבירה וכי מגיע "מתנות" [ולא נראה לומר שיש שתי מיני צרעת, אחד כעונש ואחד כשכר ויש להוכיח זאת ואכמ"ל].

ונראה שרמוז כאן דבר נפלא. הקב"ה מעורר את האדם, הוא אומר לו ציוותי עליך לשבור את הבית, אבל רציתי שיצא מהשבירה הזו מטמון, רציתי שמן השבירה הזו תבוא לשבור את העבירות שלך, תשבור את העבירות ותגלה בעצמך אוצר, תגלה אוצרות רוחניים שבך. הקב"ה רומז להאדם מתוך הצרה, תדע לך אני אוהב אותך, אני רוצה שמהצרה הזו תוציא רק דברים טובים, תעלה ותתעלה, ותתקן את עצמך ותחזור בתשובה, וכמבואר בחז"ל שמי שחטא בתחילה באה צרעת בתים ואח"כ בגדים ואח"כ צרעת הגוף, ורצה הקב"ה ללמדנו כבר

**אמנם "הכלים" השתנו, וצריך לדעת כיצד להשתמש בהם**

אבל מאידך צריך לזכור. אדם ששבר את רגלו והוא יאמר אני רוצה ללכת כאחד האדם, אם הוא יתאמץ יותר ממה שאומרים הרופאים, הוא רק יגביר לעצמו את המחלה; הוא צריך להתהלך בדרך שמצבו מרשה לו. הקב"ה הביא לנו צרה, בזמן קיץ הקרוב אמנם במהותו הוא זמן אבל הכלים בו השתנו, מחוברים רק דרך הטלפון, אין את ה"ברעון" של לימוד בבית המדרש, אין את התפילות והסדר מוסר בהיכל הישיבה, וצריך להשכיל לדעת כיצד להשתמש בכלים האלו בתבונה. צריך לדעת, שמהיום אנחנו מחוברים לישיבה בשמיעה ולא בראיה, בשמיעה ולא בהימצאות של הגוף בהיכל הישיבה. זה כלים אחרים, וצריך לדעת כיצד להשתמש בכלים אלו.

ולכן כלפי השאלה האם זה זמן או בין הזמנים - התשובה היא: זה זמן לכל דבר. אבל כלפי השאלה האם זה זמן השווה לכל הזמנים, התשובה היא: לא, יש לו כלים אחרים. כמה תענוג הוא לשבת מול הרב להתווכח איתו, כמה תענוג לשבת עם החברותא פנים ופנים ולהתנצח איתו, כמה תענוג לשבת ברוב עם בבית מדרש ולזעוק אמון יהא שמייה רבה בקול רם יחד עם כל הציבור. אבל כל זה נלקח מאיתנו, וגם הצורה החיצונית של הלימוד השתנתה.

כולנו תקווה שבע"ה בחורים ואברכים ילמדו מהר מאד כיצד 'להשתמש' בכלים החדשים. נקווה,

כי רבים יאמרו בסוף תקופה זו שאדרבה בזמן מיוחד זה היתה להם עליה יותר מכל זמן אחר. הם ירכשו מהר את הידיעה כיצד להשתמש ב"כלים החדשים", וכמות ואיכות הלימוד לא יהיו פחות מכל הזמנים. זה טבעי שיהיו בחורים ואברכים שיהיה להם קשה, יתכן שכמות הלימוד תהא פחותה, ואולי גם האיכות, ולכן גם על רבני הישיבות להתייחס בהבנה למצב החדש ולפעול בדרכי נועם, וכולנו צריכים לשאוף שגם אם הכלים חדשים ושונים לנו, מ"מ נשיג את המטרה ויהיה זמן קיץ זה זמן פורה במיוחד.

נסכם את הדברים. אנחנו בזמן קיץ, הזמן הוא זמן, אך הכלים השתנו, וצריכים לדעת כיצד להשתמש בהם בתבונה, וכיצד נמצא את המטמון - צריך להתבונן כיצד, ואחר ההתבוננות נשיג המטמונים.



**כמה עצות למציאת 'מטמונים'**

קעת ננסה להתייחס לעבור לכמה 'מטמונים' פרקטיים, שיכול כל אחד להשיג מחמת הלימוד בכלים השונים

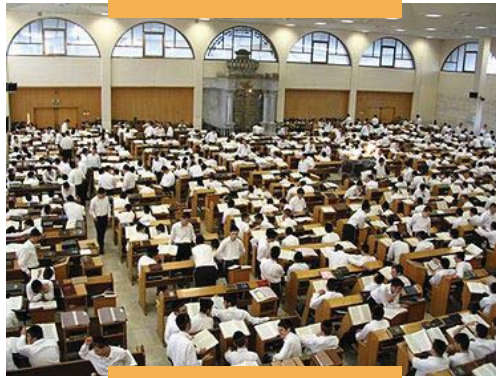
הללו, המטמונים שהטמין לנו הקב"ה, וידי לחכימא ברמיזא' לדעת כיצד למצוא את המטמונים הללו ולהתקדם מחמתם.

מדוע די לחכם ברמז? כי כל עבודת האדם להתבונן. זהו סוד ההצלחה.

הדברים דלהלן דוגמאות - כל אחד יוסיף לעצמו דוגמאות נוספות, אחר התבוננות.

**א. אין חברה להשפעה לא טובה**

כולנו יודעים שבני אדם מושפעים מהחברה, כדברי הרמב"ם פ"ו מהלכות דעות, שהאדם נמשך אחרי חבריו ורעיו. הלימוד כשכולנו בבתי המדרשות יש בו הרבה תחרות והרבה כבוד ותדמית. שמעתי גם מהגר"ש וולבה זיע"א וגם מרבן של ישראל בעל האיילת השחר זיע"א, שבדור שלנו 'קנאת סופרים תרבה טפשות'. אנשים לא עומדים בקנאה. אדם מושפע מה יגידו ומה יאמרו. במתכונת זמן אייר הבעל"ט אין את החסרון הזה, בחור נמצא בביתו, החברים לא רואים כמה הוא מתמודד, הר"מ בקושי יודע אם הוא מקשיב לשיעור, אף אחד לא מפקח עליו, אולי ההורים שלו, אולי החברותא, אבל הוא הרבה יותר חופשי, הוא יכול לעשות כפי נטיות ליבו כפי השאיפות הגדולות שלו, ללמוד בהתמדה, ללמוד בעמל, ולדעת את תלמודו, וכל זה לא מחמת מחויבות חברתית.



**הלימוד מתוך הכרה פנימית - לימוד באיכות מעולה**

בימים אלו חסר לנו השטייגען שבא מבית המדרש, אך יכול להיות בזה מטמון גדול, משום שגם אם נלמד פחות שעות מכל יום, אבל הלימוד זה הוא לימוד מתוך הבנה שצריך ללמוד, מתוך הבנה שאי אפשר לבזבז את שנות הבחורות, אדם לומד כי הוא החליט ללמוד. וזה לא רק מבחן האם הוא לומד טוב או לא, זהו גם **חישול**. אין ספק שיש בחורים בתקופה הזאת שהתעלו בתפילה. התפילה ביחידות הועילה לה להיות תפילה יותר בכוונה. הוא לא "עובד" בשביל החברה והרבנים, הוא עובד בשביל עצמו, זה לא הוכחה למעלות קודמות, זה **יוצר** דרגה רוחנית חדשה, טובה יותר כי האדם נפעל לפי פעולותיו ואחר המעשים נמשכים הלבבות [לשון החינוך מצווה ט"ז - עיי"ש בדברים הנפלאים].

בזמן הבא עלינו לטובה, מי שיידע לקבל את הייסורים ואת המטמון שלהם, יגיע בע"ה לזמן מתן תורתנו יותר פנימי, יותר ערכי, יותר מחושל ויותר בגדלות.

**ב. הזדמנות להשקיע בשמיעת שיעורים ובקשר עם הר"מ**

דוגמא נוספת שהיא פחות מהותית ויותר פרקטית, אבל היא גם יכולה להביא ברכה מרובה. היה בשיעור פעם

**המשך בעמוד הבא**



גם בתקופה זו לא לכל אחד יש חדר שקט שהוא יכול לשבת וללמוד שם לבדו. יכול להיות שיש רעש והפרעות, וכשאדם מתרגל להתרכז גם בזמנים אלו, הוא מרגיל את עצמו להתרכז גם בזמני רעש. זהו קנין אדיר שיכול להגיע מצרה זו.

זאת ועוד, מי שרגיל היה ללמוד רק כשיש אוירה חזקה בבית מדרש, והיה קשה לו ללמוד לבד, המצב ירגיל אותו ללמוד גם כשהוא לבד, אחרי קנין זה בע"ה לא תהיה לו בעיה אם החברים נסעו כולם לשבת, או סוף זמן, הוא יכול ללמוד גם כשאין אוירה, גם כשאין מסביב אנשים שלומדים, גם כשאין בית מדרש מלא.

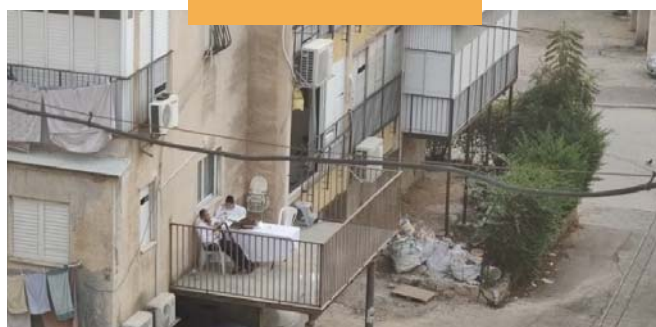
**ד. הזדמנות [וחובה] להכניס עצמו בגדרי העול וההכרח, לעשות סדר יום**

דבר נוסף ומאד מרכזי. אחד הדברים שתלמידי קלם ובראשם ר' ירוחם העמידו את כל עבודת בני הישיבות, הוא שהאדם צריך להכניס עצמו לגדרי העול וההכרח. 'בתחבולות תעשה לך מלחמה'. בזמנים רגילים רוב הבחורים 'סומכים' על סדרי הישיבה, על השיחות והשיעורים, הם יודעים את מה שאמרנו בשם מרן הגרא"ל שטינמן זצ"ל ויבדלחט"א מרן הגרי"ג אדלשטיין שליט"א, שהערובה להצלחה בישיבות היא לשמור את סדרי הישיבה. אבל כעת אין סדרי ישיבה, זהו זמן שבחור יחנך עצמו שגם אם אין מסגרת חיצונית הוא ירגיל עצמו לשמור על סדר יום קבוע, ובזה הוא יכניס עצמו לגדרי העול וההכרח, לקנות בתכונותיו שבכל מצב - הוא יוצר לעצמו מסגרת מסודרת וקבועה.

כל בחור שרוצה באמת לחיות נכון **חייב** לעשות לעצמו סדר יום מסודר וקבוע, מתי הוא הולך לישון, מתי הוא קם, מתי והיכן הוא מתפלל, איפה הוא לומד - לא יום אחד בשעה זו ויום אחד בשעה אחרת, לא יום אחד בפניה זו ויום אחד בפניה זו, אלא יקבע לעצמו זמן ומקום ללימוד וזמן ומקום לתפילה. חייבים סדר. חייבים לקנות את המטמון הרביעי - שבתקופה הזו קניתי לעצמי להיות מסודר, ולעשות לי סדרי זמנים.

התקווה, שבדברים אלו קצת עשינו סדר במה שעומד לפנינו, וכולנו נקנה קניינים בזכותם. זה לא זמן של כלאים או שעטנז, זה זמן קיץ, המהות לא השתנתה, הכלים השתנו, אין חברותא פנים ופנים ולא תפילה יחד, אבל זה זמן.

אם נדע לקבל את הדברים כמו שצריך, ונאמין שהכל מהקב"ה, ובעבור נסות אתכם בא אלוקים, אנחנו נרכוש בעזרת השם את המטמונים שהקב"ה הטמין לנו כאן. נתנו כמה דוגמאות, ותן לחכם ויחכם עוד. הקב"ה יעזור שנזכה למצוא את המטמונים ולא נאבד אותם.



בחור שאמר, זהו, אני לעיון לא שייך, אני כל יום נכנס לשיעור על דעת להקשיב לשיעור מתחילה ועד סוף, מתחיל לשמוע את השיעור, אחרי עשר דקות מאבד את הרצף ומתייאש, אני בייאוש. היום הבחור הזה זכה להיות ר"מ בעיון בישיבה... איך? מה קרה לו? ניתנה לו הצעה להיכנס לשיעור עם מכשיר הקלטה, שיקשיב בשיעור כמה שהוא יכול, גם אחרי שאיבד ימשיך להקשיב, כי הוא יודע שיוכל להשלים החסר לאחר השיעור, ואחרי השיעור, שיקח את המכשיר ויקשיב לשיעור, הרב לא עוצר באמצע השיעור, אבל המכשיר אפשר לעצור אותו, להתבונן, להבין ולהמשיך, וגם הבחור יכול לחזור שוב ושוב על השיעור. הבחור היקר הזה קיבל את העצה, עשה כן ומאוד התקשר לעיון.

אולי בזמן רגיל אין לבחור חשק לשמוע שוב את השיעור בהקלטה, אבל כעת אין שיעורים חיים, בחור שומע את השיעור דרך הקלטה, הוא יכול לשבת לבד או עם החברותא, לשמוע את השיעור, לעצור באמצע כשיש לו משהו לא מובן, לחזור שוב על מה שהרב אמר. אם הוא עם החברותא, הוא יכול לעצור ולהתווכח עם החברותא על מה שהרב אמר כעת, ואפילו להתקשר לרב באמצע שמיעת השיעור. נראה, כי יהיו בחורים שייצאו מזמן קיץ הזה ויאמרו: את השיעורים של זמן קיץ תשי"פ אנחנו יודעים הרבה יותר טוב.

גם ביחס לקשר עם הר"מ, אולי בחור לא נוח לו לחכות בתור בבית המדרש, והנה כעת, ניתן להתקשר לרב. גם אם הרב יהיה באמצע עם בחור אחר, בע"ה מיד שהוא יגמור הוא יחזור אליו, אתם יכולים להתקשר אתה מהדרום והחברותא מהצפון ולדבר יחד עם הרב על שאלות שהיו לכם בשיעור.

זהו עוד מטמונים מציאותיים בתוך היסורים שהקב"ה מביא עלינו; אפשר לנצלם כראוי.

**ה. הזדמנות להסתגל ללימוד גם במצבי קושי**

מטמון נוסף, ראיתי פעם על גאון ישראל ר' משה פיינשטיין, שגם בזמן שכל הסובבים הרעישו, לו זה לא הפריע, הוא היה שקוע בעיון ועמל, הוא לא שם לב. שאלו אותו, כיצד הוא יכול להיות מרוכז כל כך, אמר להם: במלחמת העולם הראשונה גלינו יחד עם כולם, והגענו למקום שהיינו כמה משפחות בבית קטן, ולא יכולתי ללמוד אלא בחדר אחד שהיו בו עוד הרבה אנשים, והייתי חייב להרגיל את עצמי להיות מרוכז אפילו כשיש הפרעות. גם כעת, אחרי חמישים שנה, שום דבר לא מפריע לי. דבר זה לא היה לו קודם. הוא קנה אותו במלחמת העולם, וזה נשאר לו גם לאחר חמישים שנה כשהיה בארצות הברית. בזמני ייסורים ניתן לקנות קניינים שישארו לאדם בעזרת השם עד מאה ועשרים.